

ASIA Luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännöksistä poikkeaminen pohja-eläinseurannan toteuttamiseksi

VIREILLETULO 24.4.2023

HAKIJA Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry
Hietakallionkatu 2
53850 Lappeenranta

YHTEYSHENKILÖT Vesistöasiantuntija
Sari Aaltonen
sari.aaltonen@svsy.fi
p. 044 736 1865

HAKEMUS Saimaan vesiensuojeluyhdistys hakee poikkeuslupaa toteuttaa pohja-eläinseuranta aktiivisuuspyydyksillä seitsemällä vesiensuojelukosteikolla. Aktiivisuuspyydyksen käyttö voi hakemuksen mukaan vaikuttaa seuraaviin eläinlajeihin:

- viitasammakko, *Rana arvalis*
- ruskosammakko, *Rana temporaria*
- rupimantteri, *Triturus cristatus*
- mantteri, *Lissotriton vulgaris*
- jättisukeltaja, *Dytiscus latissimus*
- isolampisukeltaja, *Graphoderus bilineatus*
- viherukonkorento, *Aeshna viridis*
- sirolampikorento, *Leucorrhinia albifrons*
- lummelampikorento, *Leucorrhinia caudalis*
- täplälampikorento, *Leucorrhinia pectoralis*
- kirjojokikorento, *Ophiogomphus cecilia*
- idänkirsikorento, *Sympecma paedisca*
- verijuotikas, *Hirudo medicinalis*.

Saimaan vesiensuojeluyhdistyksen hankkeissa on rakennettu 63 vesiensuojelukosteikkoa vuosina 2015–2021, joista tarkemmin seurattavat kohteet on rajattu yhteensä 7 pilottikohteeseen. Kesän 2023 aikana on tarkoitus kartoittaa pilottikosteikkojen monimuotoisuutta ja tähän sisältyy

12.5.2023

aktiivisuuspyydyksillä toteutettava pohjaeläinseuranta. On mahdollista, että aktiivisuuspyydyksiin jää EU:n luontodirektiivin lajeja tai luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja lajeja.

Aktiivisuuspyydykset on rakennettu litran vetoisista kirkkaista lasipurkeista, joihin on rautalangalla kiinnitetty läpinäkyvä muovinen suppilo, jonka halkaisija oli yläosassa 100 mm ja alaosassa 25 mm. Jokaiselle kosteikolle laitetaan 8 pyydystä noin metrin syvyyteen vaakatasoon. Pyydykset ovat jokaisella kohteella yhteensä 48 tuntia ja ne käydään kokemassa 24 tunnin välein. Pyydykset tyhjennetään kaatamalla sisältö siiviliään. Tämän jälkeen kirjataan ylös pyydykseen jääneet eliöt ja niiden määrä, jonka jälkeen ne vapautetaan takaisin vesistöön. Yhdistys ei kartoitusten yhteydessä kerää lainkaan näytteitä tai siirrä eliöitä kosteikkojen välillä. Pyrimme käsittelemään pyydyksiin jääneitä eliöitä niitä vahingoittamatta ja kaikki eliöt vapautetaan takaisin alkuperäiseen habitaattiinsa.

Poikkeuslupaa pohjaeläinseurannan toteuttamiseen haetaan aikavälille 1.6–17.7.2023 Lappeenrannan, Savitaipaleen ja Lemmin kuntien alueilla sijaitseville kosteikoille. Kohteet eivät sijaitse luonnonsuojelualueilla, eivätkä Natura 2000-alueilla. Lupaa haetaan seuraaville henkilöille:

- Sari Aaltonen, vesistöasiantuntija, VESMO-hanke/SVSY, FM (akvaattiset tieteet)
- Otto Kemppainen, kosteikkoasiantuntija, VESMO-hanke/SVSY, MMK
- Maarit Moisio, hankekoordinaattori, Kuuksenenselkä kuntoon- ja Jänky-Hakulinjoki-hanke FM (biologia).

Poikkeuslupaa haetaan tutkimustarkoituksessa. Tarkoituksena on selvittää yhdistyksen aiemmissa hankkeissa rakennettujen kosteikkojen nykytilaa ja monimuotoisuutta. Kartoitusten tulosten perusteella on tarkoitus suunnitella ja toteuttaa valikoiduilla kohteilla hiilensidontaa ja monimuotoisuutta edistäviä hoitotoimenpiteitä. Vuoden 2023 kartoitukset täydentävät vuoden 2023 vedenlaatusurainta sekä vuoden 2022 seurantoja. Pohjaeläinseurannat ovat osa yhdistyksen VESMO-hanketta. Pohjaeläinseuranta ei tule heikentämään lajien elinmahdollisuuksia tai vaaranna suotuisan suojelutason säilymistä. Monimuotoisuudesta saatava lisätieto palvelee luonnonsuojelua. Tulokset raportoidaan hankkeen www-sivuilla.

12.5.2023

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT**Oikeudelliset lähtökohdat**

Viitasammakko, sammakko (ruskosammakko), rupilisko (rupimantteri), vesilisko (mantteri), jättisukeltaja, isolampisukeltaja, viherukonkorento, sirolampikorento, lummelampikorento, täplälampikorento, kirjojokikorento ja idänkirsikorento ovat luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n perusteella luonnonsuojeluasetuksen (160/1997) 18 §:n nojalla koko maassa rauhoitettuja eläinlajeja. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsäkierron kannalta tärkeillä paikoilla, on kiellettyä.

Mainituista lajeista viitasammakko, rupilisko (rupimantteri), jättisukeltaja, isolampisukeltaja, viherukonkorento, sirolampikorento, lummelampikorento, täplälampikorento, kirjojokikorento ja idänkirsikorento kuuluvat myös luonnonsuojeluasetuksen 23 §:n mukaan luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuihin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV (a) mainittuihin lajeihin.

Luonnonsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 39 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana. Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien osalta luonnonsuojelulain 39 §:n kielloista luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla.

Luontodirektiivin mukaan poikkeuksen lajin rauhoitussääntöihin voi myöntää, jos

1. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, ja
2. poikkeus ei haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, ja
3. poikkeamisen perusteena on jokin seuraavista syistä
 - a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen ja luontotyyppin säilyttäminen;
 - b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäiseminen, joka koskee viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;
 - c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaaliset ja

12.5.2023

taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;

d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoitus ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavat lisäntymistoimenpiteet, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;

e) tarkoin valvotuissa oloissa tapahtuva valikoitu ja rajoitettu kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry:lle sammakon (ruskosammakon) ja vesiliskon (manterin) osalta luonnonsuojelulain 48 §:n 2 momentin nojalla ja viitasammakon, rupiliskon (rupimanterin), jättisukeltajan, isolampisukeltajan, viherukonkorenon, sirolampikorenon, lummelampikorenon, täplälampikorenon, kirjojokikorenon ja idänkirsikorenon osalta 49 §:n 3 momentin nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin rauhoitussäännöksistä hakemuksen mukaisen vesiensuojelukosteikkojen pohjaeläinseurannan toteuttamista varten. Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa pyydystää, ottaa haltuun sekä häiritä viitasammako-, sammako- (ruskosammako-), rupilisko- (rupimanteri-), vesilisko- (manteri-), jättisukeltaja-, isolampisukeltaja-, viherukonkorento-, sirolampikorento-, lummelampikorento-, täplälampikorento-, kirjojokikorento- ja idänkirsikorentoyksilöitä pohjaeläinseurannan toteuttamista varten.
- 2 Lupaehdossa 1 mainittujen eläinlajien yksilöitä on käsiteltävä siten, ettei niiden hengissä säilyminen vaarannu.
- 3 Tutkimustoiminnassa on noudatettava eläinsuojelulakia (247/1996) ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.
- 4 Haltuun otetut lupaehdossa 1 mainittujen eläinlajien yksilöt on palautettava lajimäärityksen jälkeen välittömästi takaisin veteen niiden pyydystysalueelle.
- 5 Tätä lupaa saavat käyttää Sari Aaltonen, Otto Kemppainen ja Maarit Moisio. Muista mahdollisista lupaa käyttävistä henkilöistä on ilmoitettava etukäteen Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (kirjaamo.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi, viitteeksi KASELY/681/2023).
- 6 Tämä lupa ei oikeuta viitasammako-, rupilisko- (rupimanteri), jättisukeltaja-, isolampisukeltaja-, viherukonkorento-, sirolampikorento-, lummelampikorento-, täplälampikorento-, kirjojokikorento- ja idänkirsikorentoyksilöiden luonnonsuojelulain 49 § 2 momentissa tarkoitettuun pysyväisluontoiseen hallussapitoon.

12.5.2023

- 7 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 8 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa.
- 9 Hakijan tulee toimittaa selvitys tämä luvan käytöstä 31.12.2023 mennessä Kaakkois-Suomen ELY-keskukseen (kirjaamo.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi, viitteeksi KASELY/681/2023). Selvityksestä tulee ilmetä tiedot tämän luvan nojalla pyydystetyistä yksilöistä lajeittain.
- 10 Hakijan tulee tallentaa tiedot havaituista luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainituista eläinlajeista Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi-tietokantaan tai vaihtoehtoisesti täytettävä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksesta pyydettyä erikseen toimitettava lajihavaintojen tallentamiseen käytettävä taulukko 31.12.2023 mennessä. Tieto tallennustavasta on liitettävä osaksi lupaehdossa 9 mainittua selvitystä.
- 11 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa hakemuksessa osoitetuilla vesiensuojelukosteikoilla Lappeenrannan, Savitaipaleen ja Lemminkäisen kunnissa 1.6–17.7.2023.

Päätöksen perustelut

Rupilisko on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) erittäin uhanalaisiksi (EN) ja viherukonkorento vaarantuneiksi (VU) lajiksi. Sammakko (ruskosammakko), vesilisko (manteri), viitasammakko, jättisukeltaja, isolampisukeltaja, sirolampikorento, lummelampikorento, täplälampikorento, kirjojokikorento ja idänkirsikorento on arvioitu elinvoimaisiksi (LC) lajeiksi.

Poikkeuslupa ei vaaranna lajien suotuisan suojelutason säilymistä, sillä lupaehtojen 2 ja 4 mukaan pyydystetyjä eläinyksilöitä on käsiteltävä siten, ettei niiden hengissä säilyminen vaarannu ja pyydystetyt yksilöt on palautettava lajimäärityksen jälkeen välittömästi takaisin veteen niiden pyydystysalueelle. Uhanalaisten lajien yksilöiden jääminen pyydykseen päinvastoin parantaisiin näiden lajien suojelua uusien esiintymäpaikkojen selviämisen myötä.

Poikkeamisluvan perusteena on mainittujen lajien tutkimustarkoitus. Hakemuksen mukainen tutkimus lisää tietämystä rakennettujen vesiensuojelukosteikkojen lajistosta ja niiden mahdollisesta merkityksestä uhanalaisten tai rauhoitettujen eläinlajien elinympäristöinä. Pohjaeläinseurannan toteuttaminen ei ole mahdollista ilman eläinlajien pyydystämistä, eikä vastaavan tiedon saamiseen ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

12.5.2023

Hakemuksessa mainittu verijuotikas ei ole luonnonsuojelulailla rauhoitettuksi säädetty tai luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettu laji. Kyseisen lajin yksilöiden käsittelyyn ei tarvita poikkeamislupaa.

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen täytäntöönpanon lykkääntyminen vaarantaisi tutkimuksen tarkoituksenmukaisen toteuttamisen. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus päättää edellä mainitun johdosta lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n 3 momentin nojalla, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 38 §, 39 §, 49 §, 61 §

Luonnonsuojeluasetus (160/1997) 18 §, 23 §, liitteet 2(a) ja 5 (521/2021)
Euroopan Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (92/43/ETY)

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2023 (1357/2022)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Komission tiedonanto: Ohjekirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta. Bryssel 12.10.2021.

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asiantuntijajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

12.5.2023

LIITE Valitusosoitus

SUORITEMAKSU Luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

JAKELU Päätös Hakijalle
Sähköisesti ilman saantitodistusta

Tiedoksi Ympäristöministeriö, luontoympäristösasto
Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri
Kaakkois-Suomen poliisilaitos, Lappeenranta
Lappeenrannan kaupunki
Savitaipaleen kunta
Lemin kunta

Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/681/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/681/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Pyry 12.05.2023 14:49

Ratkaisija Perttola Pertti 12.05.2023 14:59